

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 4112/20**, rješavajući apelaciju "**Bosanske knjige**" **d.o.o. Sarajevo i Jasminke Hadžihalilović**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine-prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Seada Palavrić, sutkinja

Zlatko M. Knežević, sudija

na sjednici održanoj 22. juna 2022. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija „**Bosanske knjige**“ d.o.o. Sarajevo i Jasminke Hadžihalilović podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici broj 43 0 P 133495 18 GŽ od 8. augusta 2018. godine.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. „Bosanska knjiga“ d.o.o. Sarajevo i Jasminka Hadžihalilović iz Tuzle (u daljnjem tekstu: prvoapelantica i drugoapelantica ili apelantice), koje zastupaju Amila Mimica Kunosić i Sven Selesković, zaposleni u Advokatskom društvu „Kunosić & Co“ d.o.o. – „Kunosić & Co Ltd“ Tuzla, podnijele su 13. novembra 2020. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 43 0 P 133495 18 Rev od 7. jula 2020. godine, Presude Kantonalnog suda u Zenici (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 43 0 P 133495 18 GŽ od 8. augusta 2018. godine i Presude Općinskog suda u Zenici (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 43 0 P 133495 16 P od 23. februara 2018. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Apelantice su 7. decembra 2018. godine podnijele apelaciju Ustavnom sudu protiv Presude Kantonalnog suda broj 43 0 P 133495 18 GŽ od 8. augusta 2018. godine, koja je zavedena pod brojem AP 7306/18. Odlukom Ustavnog suda broj AP 7306/18 od 10. januara 2019. godine navedena apelacija je odbačena kao preuranjena zbog toga što je u vrijeme donošenja te odluke bio

još u toku postupak povodom revizije koju su apelantice i Amela Begić (u daljnjem tekstu: trećetužena) podnijele protiv navedene presude Kantonalnog suda.

3. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Općinskog suda i Advokatskog društva "Petrušić & Co" d.o.o. Zenica – opunomoćenika mlđb. D.K. koji je u predmetnom postupku učestvovao u svojstvu tužioca (u daljnjem tekstu: tužilac), zatraženo je 8. februara 2022. godine, a od Kantonalnog suda 24. februara 2022. godine da dostave odgovore na apelaciju.

4. Kantonalni sud je dostavio odgovor na apelaciju 3. marta 2022. godine, Općinski sud 4. marta 2022. godine, a opunomoćenik tužioca u ostavljenom roku nije dostavio odgovor na apelaciju.

5. U skladu sa članom 23. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Zaključkom broj SU-02-1056/21 od 16. decembra 2021. godine, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je 13. aprila 2022. godine odgovore na apelaciju dostavio opunomoćeniku apelantica radi eventualnog izjašnjenja.

6. Opunomoćenik apelantica je 21. aprila 2022. godine dostavio izjašnjenje na odgovore na apelaciju.

III. Činjenično stanje

7. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelantica i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

8. Presudom Općinskog suda broj 43 0 P 133495 16 P od 23. februara 2018. godine obavezane su apelantice i trećetužena da tužiocu na ime naknade nematerijalne štete (zbog povrede prava ličnosti, ugleda i časti uslijed objavljivanja fotografije mlđb. tužioca uz pojam strabizam/razrokost u udžbeniku za devetogodišnju osnovnu školu iz 2013. godine, izdavača prvoapelantice i autora drugoapelantice i trećetužene) solidarno isplate novčani iznos od 15.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom.

9. Iz obrazloženja presude proizlazi da su u postupku pred Općinskim sudom izvedeni dokazi vještačenjem vještaka medicinske struke, dr. H.J. (u daljnjem tekstu: vještak), uvidom i čitanjem nalaza i mišljenja tog vještaka i njegovim neposrednim saslušanjem, saslušanjem zakonskog zastupnika prvoapelantice, te drugoapelantice i trećetužene kao parničnih stranaka, saslušanjem svjedoka L.K. i H.K. (roditelja tužioca), te svjedoka A.K., A.R., A.Z., E.R. i M.S. (pri čemu je sadržaj ovih dokaza detaljno prezentiran na str. 9-13 navedene presude), kao i uvidom i čitanjem materijalnih dokaza (preciziranih na str. 3. i 4. navedene presude), među kojima su i rezultati Google pretrage za pojam strabizam, pretraživanja od 5. juna 2016. godine.

10. Općinski sud je utvrdio da je među parničnim strankama nesporno, kao i da to proizlazi iz provedenih materijalnih dokaza da je u udžbeniku, izdavača prvoapelantice, autora drugoapelantice i trećetužene, uz pojam strabizam/razrokost objavljena fotografija mlđb. tužioca (u daljnjem tekstu: sporna fotografija). Dalje, utvrdio je da je mlđb. tužilac u to vrijeme bio učenik osnovne škole, kod kojeg je, zbog komplikacija nastalih u toku poroda i postporođajnom periodu, dijagnosticiran cerebralni poremećaj kretanja, odnosno da mu je otežano kretanje, te redovan rast i razvoj. Zatim, utvrdio je da je sporna fotografija preuzeta sa web-stranice, te da za korištenje te fotografije apelantice i trećetužena nisu pribavile saglasnost tužiočevih roditelja kao njegovih zakonskih zastupnika i da je ta fotografija uklonjena iz udžbenika. Pri tome Općinski sud je ukazao da je nesporno, a što proizlazi iz rezultata Google pretrage za pojam strabizam, pretraživanje od 5. juna 2016. godine, da je pri unošenju pojma strabizam u Google pretraživač navedenog datuma, među ostalim rezultatima pretrage, dobijena sporna fotografija. Osim toga, konstatirao je da iz iskaza drugoapelantice, kojem je poklonio vjeru, između ostalog, proizlazi da je drugoapelantica spornu sliku izabrala nakon pretrage na Google u koji je ukucala pojam strabizam, nakon čega se, između ostalih, pojavila i sporna slika. Međutim, iz obrazloženja presude Općinskog suda proizlazi da se u konkretnom slučaju kao sporno postavilo pitanje da li je nakon objavljivanja sporne fotografije u navedenom udžbeniku tužilac pretrpio nematerijalnu štetu u smislu povrede prava ličnosti, ugleda i časti i da li su apelantice i trećetužena odgovorne za tu štetu.

11. U vezi sa tim, iz obrazloženja presude proizlazi da je Općinski sud konstatirao da je svjedok A.Z. (direktor osnovne škole koju je pohađao tužilac), između ostalog, izjavio da nema ličnih saznanja o ponašanju tužioca, kao i ponašanju druge djece prema njemu nakon objavljivanja sporne fotografije. Zatim, konstatirao je da je svjedok A.K. (profesorica kod koje je tužilac išao na časove klavira), između ostalog, izjavila da radi samo individualnu nastavu, tako da nije upućena u to kakav je bio odnos djece prema tužiocu, a da je na njemu primijetila da je pomalo uznemiren, ali da s njim nije razgovarala o tome. Dalje, konstatirao je da je svjedok E.R. (učiteljica mlđb. tužioca), između ostalog, izjavila da je tužilac miran dječak koji ne dolazi u sukobe s drugom djecom, te da djeca iz njegovog razreda imaju razumijevanja za njegovo stanje i da su njihovi odnosi veoma lijepi, da nije primijetila da tužilac, zbog objavljene fotografije, ne želi dolaziti u školu, te da na njemu nije primijetila nikakve promjene. Pored toga, konstatirao je da je svjedok A.R. (profesor u školi koju je pohađao tužilac), između ostalog, izjavio da nije blizak sa tužiocem, niti da je u kontaktu sa djecom koja kontaktiraju s njim. Općinski sud je obrazložio da nije prihvatio iskaze tih svjedoka u dijelu u kojem su izrazili svoja mišljenja o ponašanju tužioca izazvanom objavljivanjem

njegove fotografije u navedenom udžbeniku, jer se ne radi o činjenicama, nego o subjektivnim utiscima svjedoka, koji nisu od značaja za odluku o tužbenom zahtjevu.

12. Međutim, Općinski sud je zaključio da iz nalaza i mišljenja vještaka, koje je prihvatio kao stručne i objektivne, proizlazi da je tužilac trpio traumatski događaj kao posljedicu toga što je sporna fotografija korištena kao udžbenički primjer razrokosti, a što je vještak zaključio na osnovu obavljenog psihijatrijskog intervjua, odnosno urađenog psihičkog profila ličnosti. Pri tome Općinski sud je ukazao da je vještak, između ostalog, naveo da tužilac nije u potpunosti u stanju shvatiti koncept „povrede prava ličnosti, ugleda i časti“ s obzirom na njegovu starost, ali da nesumnjivo postoje posljedice spornog traumatskog događaja koje bi se mogle nazvati povredama prava ličnosti, ugleda i časti na nivou shvatanja malodobne osobe tog uzrasta. Dalje, konstatirao je da je vještak ocijenio da su duševni bolovi kod tužioca nastali kao posljedica predmetnog traumatskog događaja uslijed negativne pažnje okoline - vršnjaka iz razreda, učenika drugih razreda njegove i drugih škola, komšija, poznanika i drugih lica bili snažnog intenziteta u trajanju do 30 dana od oktobra 2016. godine, srednjeg stepena izraženosti sve do danas, odnosno do završetka sudskog procesa, a da će po završetku procesa duševni bolovi biti blagog intenziteta u trajanju do devedeset dana s obzirom na postepeno jenjavanje sporne negativne pažnje i postepeni oporavak tužioca. Pri tome konstatirao je da je vještak zaključio da se povrijeđenost tužioca ogledala u tome što mu je smetalo što su ga druga djeca zapitkivala, pitala da li zna da mu je slika objavljena u udžbeniku, pa da su se tako ponašali čak i poznanici i prijatelji porodice, te je ukazao da je pri kraju intervjua tužilac počeo plakati zbog čega je prekinut intervju.

13. Iz obrazloženja presude Općinskog suda proizlazi da je taj sud, imajući u vidu nalaz i mišljenje vještaka, zaključio da je tužilac pretrpio nematerijalnu štetu zbog povrede prava ličnosti, ugleda i časti. Pri tome Općinski sud je ukazao da iz odredaba člana 2. stav 1. i člana 3. stav 1. Zakona o zaštiti ličnih podataka ("Službeni glasnik BiH" br. 49/06, 76/11 i 89/11, u daljnjem tekstu: ZZLP), koje je citirao u obrazloženju presude, jasno proizlazi da se u konkretnom slučaju ne radi o povredi autorskih prava, kako su to tvrdili i apelanti, ali da se radi o povredi odredaba ZZLP. Naime, Općinski sud je obrazložio da je tužilac, koji se nalazi na spornoj fotografiji, nosilac ličnog podatka, jer je fotografija svakako takav podatak na osnovu kojeg se može utvrditi identitet lica na koje se odnosi, pa je samim tim i aktivno legitimiran u predmetnoj pravnoj stvari. Dalje, Općinski sud je ukazao da je odredbom člana 5. stav 1. ZZLP regulirano da kontrolor može obrađivati lične podatke uz saglasnost nosioca podataka. U vezi sa tim, konstatirao je da su u konkretnom slučaju apelantice i trećetužena kao kontrolori (jer su nesporno drugoapelantica i trećetužena vršile obradu ličnog podatka tužioca na način da su taj podatak – spornu fotografiju iskoristile pri izradi spornog

udžbenika, a prvoapelantica na način da je izdavanjem udžbenika omogućila pristup tako iskorištenom podatku) bile dužne pribaviti saglasnost nosioca podataka, odnosno, u konkretnom slučaju, njegovih roditelja kao zakonskih zastupnika, a što nesporno nisu učinile. Općinski sud je zaključio da iz navedenog jasno proizlazi njihova odgovornost za nastalu štetu, odnosno pasivna legitimacija. Također, istakao je da činjenica da su videozapisi i fotografije mlđb. tužioca dostupni putem Interneta, pa čak i nezaštićeni, nije od utjecaja na odluku o tužbenom zahtjevu i da ta činjenica ne oslobađa apelantice i trećetuženu obaveze da, kao kontrolori, prilikom obrade ličnog podatka mlđb. tužioca pribave njegovu, odnosno saglasnost njegovih roditelja, što je uvjet za njegovu legitimnu upotrebu u konkretnom slučaju.

14. Odlučujući o visini naknade nematerijalne štete, Općinski sud je primijenio odredbu člana 200. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) i odredbu člana 127. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) pri čemu je ukazao da naknada nematerijalne štete predviđena članom 200. ZOO predstavlja oblik popravljivanja štete koji se ocjenjuje po principu pravičnosti i da je vid novčanog zadovoljenja. Imajući u vidu da je tužilac, usljed objavljivanja sporne fotografije, pretrpio traumatski događaj, koji je sasvim sigurno ostavio posljedice na njegovu ličnost, posebno zato što je dijete sa zdravstvenim teškoćama, koje je u specifičnom životnom dobu, na ulasku u pubertet, dijete koje već zbog samog zdravstvenog stanja, te činjenice da se kreće sa pomagalima, u pratnji roditelja i da ga otac prati u školu, i bez objavljivanja njegove fotografije u udžbeniku privlači dovoljno negativne pažnje kako svojih vršnjaka, tako okoline uopće, te da je zbog takvog zdravlja osjetljiviji na reakcije od drugih, u odnosu na dijete bez zdravstvenih poteškoća, što sve proizlazi iz nalaza i mišljenja vještaka, Općinski sud je ocijenio da je traženi iznos naknade štete adekvatno opredijeljen i da iznos od 15.000,00 KM predstavlja pravičnu naknadu za štetu koju je tužilac pretrpio uslijed postupanja apelantica i trećetužene.

15. Apelantice i trećetužena su podnijele žalbe protiv presude Općinskog suda, koje su odbijene Presudom Kantonalnog suda broj 43 0 P 133495 18 Gž od 8. augusta 2018. godine.

16. Kantonalni sud je u obrazloženju presude konstatirao da je prvostepeni sud u osporenoj presudi, suprotno žalbenim navodima, potpuno i pravilno utvrdio sve relevantne činjenice na koje je pravilno primijenio materijalno pravo i donio pravilnu i zakonitu odluku. Pri tome ukazao je da je prihvatio kao pravilne sve razloge iznesene u prvostepenoj presudi, konstatirajući da proizlaze iz izvedenih dokaza, koje je prvostepeni sud, nasuprot žalbenim navodima, ocijenio u skladu sa odredbama člana 8. ZPP, što proizlazi iz obrazloženja prvostepene presude (str. od 7 do 13 prvostepene presude). Također, konstatirao je da u toku postupka koji je prethodio donošenju osporene presude nisu učinjene povrede odredaba parničnog postupka na koje taj sud pazi po

službenoj dužnosti, te da je osporena presuda sačinjena u skladu sa odredbom člana 191. stav 4. ZPP i da je u skladu sa pravom na obrazloženu odluku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija).

17. Pri tome Kantonalni sud je ocijenio da je neosnovan prigovor pogrešne primjene materijalnog prava u vezi sa primjenom ZZLP. U vezi sa tim je istakao da je, prema navedenom zakonu, lični podatak bilo koja informacija, uključivši i fotografiju, koja se odnosi na identificirano fizičko lice ili na neidentificirano koje je moguće identificirati, a da se u tu identifikaciju ne mora utrošiti nerazumna količina vremena, sredstava i ljudskog rada. Konstatirao je da, prema ovoj definiciji, fotografija mlđb. tužioca koju su apelantice i trećetužena upotrijebile u udžbeniku, svakako, spada u lični podatak koji podliježe zakonskoj zaštiti. Ukazao je da su svi koji su poznavali mlđb. tužioca a koji su vidjeli predmetnu fotografiju lako ga i bez previše „truda“ prepoznali. Također, ukazao je da su događaji koji su uslijedili nakon što ga je okolina prepoznala na predmetnoj fotografiji i ponašanje te sredine prema mlđb. tužiocu na njega utjecali onako kako je opisao vještak medicinske struke u svom nalazu i mišljenju, odnosno da je tužilac trpio određene duševne bolove u spornom periodu, sve u vezi sa predmetnim događajem, i to upravo zbog toga što je navedena fotografija upotrijebljena u negativnom kontekstu, kao primjer fizičkog nedostatka organa vida. Konstatirajući da iz činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda proizlazi da predmetna fotografija nije bila namijenjena javnosti na način na koji su to upotrijebile apelantice i trećetužena, te da je utvrđeno postojanje duševnih patnji kod tužioca, Kantonalni sud je ocijenio da je tužbeni zahtjev za dosudu novčane satisfakcije osnovan. Pri tome istakao je da su u prvostepenoj presudi (od 12. do 14. strane presude) jasno navedeni razlozi zbog kojih je prvostepeni sud mlđb. tužiocu dosudio nematerijalnu štetu, zbog čega je zaključio da je netačna žalbena tvrdnja da ti razlozi nedostaju. Pored navedenog, Kantonalni sud je ukazao na sadržinu odredaba člana 200. ZOO, ukazujući da iz sadržaja tih odredaba proizlazi obaveza suda da pri utvrđenju osnova i visine satisfakcije za duševnu patnju oštećenog ima u vidu okolnosti svakog konkretnog slučaja, što znači da nema limita koji u žalbi navode.

18. Apelantice su izjavile reviziju protiv presude Kantonalnog suda koja je odbačena kao nedopuštena Rješenjem broj 43 0 P 133495 18 Rev od 7. jula 2020. godine.

19. Vrhovni sud je u obrazloženju rješenja naveo da je odredbama člana 237. stav (2) ZPP propisano da revizija nije dopuštena ako vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude ne prelazi 30.000,00 KM, a u privrednim sporovima 50.000,00 KM. U vezi s tim, Vrhovni sud je naveo da se u konkretnom slučaju radi o novčanom potraživanju, a da pobijani dio u pravomoćno dosuđenom

dijelu tužbenog zahtjeva (15.000,00 KM) ne prelazi vrijednosni kriterij (30.000,00 KM) iz člana 237. stav (2) ZPP kao uvjeta za dopuštenost revizije, pa revizija po tom osnovu nije dopuštena. Također, Vrhovni sud je konstatirao da u konkretnom slučaju nisu ispunjeni ni uvjeti za izuzetnu dopuštenost revizije, u smislu odredaba člana 237. st. (3) i (4) ZPP.

IV. Apelacija

I. Navodi iz apelacije

20. Apelantice tvrde da im je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U vezi sa tim, apelantice, u suštini, ukazuju da su osporenim odlukama proizvoljno ocijenjeni dokazi, te da je proizvoljno utvrđeno činjenično stanje i proizvoljno primijenjeni relevantni propisi, kao i da drugostepeni sud nije razmotrio njihove žalbene navode od odlučnog značaja za donošenje odluke u konkretnom slučaju, odnosno da obrazloženja osporenih odluka ne zadovoljavaju standarde prava na pravično suđenje. U vezi sa tim, apelantice tvrde da nalaz i mišljenje vještaka nisu sačinjeni u skladu sa pravilima struke i da nisu u saglasnosti sa ostalim dokazima, izuzev iskaza oca tužioca koji je u predmetnom postupku saslušan u svojstvu svjedoka. U vezi sa tim, apelantice smatraju da je prvostepeni sud proizvoljno postupio kada iskaze svjedoka A.Z., A.K., E.R. i A.R. nije prihvatio u dijelu u kojem su navedeni svjedoci dali svoje mišljenje o ponašanju mlđb. tužioca nakon saznanja o objavi sporne fotografije, naročito imajući u vidu da je svjedok E.R. u to vrijeme bila učiteljica mlđb. tužioca. Smatraju da su na taj način stavljeni i u neravnopravan položaj u odnosu na tužioca. Pored toga, apelantice smatraju da je u konkretnom slučaju proizvoljno primijenjen materijalni propis – ZZLP, kao i odredba člana 200. ZOO, jer je, prema njihovom mišljenju, visina dosuđenog novčanog iznosa na ime naknade nematerijalne štete bazirana primarno na okolnostima koje nisu nastale krivicom apelantica i trećetužene (prethodno zdravstveno stanje mlđb. tužioca). Također, apelantice tvrde da je prvostepeni sud u osporenoj presudi proizvoljno donio zaključak o načinu na koji su apelantice došle do osporene fotografije. Naime, ukazuju da je taj sud naveo da je u konkretnom slučaju nesporno da je sporna fotografija preuzeta sa portala www.dobro.ba, ali da je spornu fotografiju na Internetu pronašla drugoapelantica i da ta fotografija nije bila zaštićena autorskim pravima, te da na njoj nije bilo naznačeno da je objavljena na bilo kojoj web-stranici, dakle, da nisu tvrdile da je ta fotografija preuzeta sa portala www.dobro.ba. Ukazuju da su sve prethodne navode istakle i u postupku pred Kantonalnim sudom, a koji nije dao adekvatno obrazloženje o njihovoj neosnovanosti.

II. Odgovori na apelaciju

21. Kantonalni sud je naveo da je u osporenoj odluci tog suda dao argumentaciju za svoju odluku i da je pri tome razmotrio navode apelantica koje ponavljaju i u apelaciji, te da je ocijenio da su ti navodi neosnovani. Smatra da osporenim presudom tog suda nisu povrijeđena prava apelantica na čiju povredu ukazuju u apelaciji i predlaže da se apelacija odbije kao neosnovana.

22. Općinski sud tvrdi da je apelanticama omogućen pristup sudu i da im je omogućeno da svoja prava i slobode iz Ustava Bosne i Hercegovine i Evropske konvencije zaštite bez ikakvih ograničenja i diskriminacije. Smatra da osporenim presudom tog suda nisu povrijeđena prava apelantica na čiju povredu ukazuju u apelaciji i predlaže da se apelacija odbije kao neosnovana.

c) Izjašnjenje zastupnika apelantica na odgovore na apelaciju

23. Zastupnik apelantica ističe da ostaje pri podnesenoj apelaciji.

V. Relevantni propisi

24. **Zakon o zaštiti ličnih podataka** („Službeni glasnik BiH“ br. 49/06, 76/11 i 89/11 - ispravka) Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Član 2. stav (1) **(Obim primjene Zakona)**

(1) Ovaj Zakon primjenjuje se na lične podatke koje obrađuju svi javni organi, fizička i pravna lica, osim ako drugi zakon ne nalaže drugačije.

Član 3. **(Definicije)**

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom Zakonu imaju sljedeća značenja:

- **lični podaci** znače bilo koju informaciju koja se odnosi na fizičko lice koje je identificirano ili se može utvrditi identitet lica;
- **nosilac podataka** je fizičko lice čiji se identitet može ustanoviti ili identificirati, neposredno ili posredno, naročito na osnovu jedinstvenog matičnog broja te jednog ili više faktora karakterističnih za fizički, fiziološki, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet tog lica;
[...]
- **obrada ličnih podataka** podrazumijeva bilo koju radnju ili skup radnji koje se vrše nad podacima, bilo da je automatska ili ne, a posebno prikupljanje, unošenje, organiziranje, pohranjivanje, prerađivanje ili izmjenu, uzimanje, konsultiranje, korištenje, otkrivanje prijenosom, širenje ili na drugi način omogućavanje pristupa podacima, svrstavanje ili kombiniranje, blokiranje, brisanje ili uništavanje;

- [...]
- **kontrolor** je svaki javni organ, fizičko ili pravno lice, agencija ili drugi organ koji samostalno ili zajedno s drugim vodi, obrađuje i utvrđuje svrhu i način obrade ličnih podataka na osnovu zakona ili propisa;
 - **obrađivač** je fizičko ili pravno lice, javni organ, agencija ili drugi organ koji obrađuje lične podatke u ime kontrolora;
- [...]

Član 5. stav (1)
(Saglasnost nosioca podataka)

(1) Kontrolor može obrađivati lične podatke uz saglasnost nosioca podataka.

25. **Zakon o obligacionim odnosima** („Službeni list SFRJ“ br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, „Službeni list RBiH“ br. 2/92, 13/93, 13/94 i „Službene novine Federacije BiH“ br. 29/03 i 42/11)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst zakona kako je objavljen u službenim glasilima, jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Novčana naknada

Član 200.

(1) Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica kao i za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete kao i u njenom odsustvu.

(2) Prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud će voditi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.

26. **Zakon o parničnom postupku** („Službene novine Federacije BiH“ br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) u relevantnom dijelu glasi:

Član 127.

Ako se utvrdi da stranci pripada pravo na naknadu štete, na novčani iznos ili na zamjenjive stvari, ali se tačna visina iznosa odnosno količina stvari ne može utvrditi ili bi se mogla utvrditi samo s nesrazmjernim teškoćama, sud će o tome odlučiti prema svojoj ocjeni.

VI. Dopustivost

27. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

28. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

29. Ispitujući dopustivost apelacije u smislu člana 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud podsjeća na to da je Odlukom Ustavnog suda broj AP 7306/18 od 10. januara 2019. godine odbačena kao preuranjena apelacija kojom su apelantice osporavale Presudu Kantonalnog suda broj 43 0 P 133495 18 Gž od 8. augusta 2018. godine, budući da je pred Vrhovnim sudom bio u toku postupak povodom revizije apelantica. Međutim, imajući u vidu da je Rješenjem Vrhovnog suda broj 43 0 P 133495 18 Rev od 7. jula 2020. godine revizija apelantica odbačena kao nedopuštena zbog formalnih razloga, Ustavni sud zaključuje da konačnu odluku u ovom predmetu predstavlja navedena presuda Kantonalnog suda. Pri tome Ustavni sud, u skladu sa svojom praksom (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 2884/06 od 10. januara 2008. godine, dostupna na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba), kao relevantan datum podnošenja apelacije uzima u obzir datum kada je podnesena apelacija koja je odbačena kao preuranjena. S obzirom na to da je navedena presuda Kantonalnog suda dostavljena apelanticama 8. oktobra 2018. godine, a da je apelacija u predmetu broj AP 7306/18 podnesena 7. decembra 2018. godine, proizlazi da je i apelacija podnesena u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, čime je ispunjen ovaj uvjet dopustivosti predmetne apelacije. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

30. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

31. Apelantice smatraju da su osporenim presudama povrijeđena njihova prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, člana 13. Evropske konvencije, člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

32. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

33. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom.

34. Ustavni sud podsjeća da se, prema ustaljenoj praksi Ustavnog suda i Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjuje na postupke čiji je ishod odlučujući za utvrđivanje građanskih prava i obaveza. Pored toga, uvjet za primjenjivost člana 6. stav 1. Evropske konvencije jeste da u konkretnom postupku postoji spor o utvrđivanju građanskih prava i obaveza. U konkretnom slučaju predmetni parnični postupak se vodio protiv apelantica kao tuženih radi naknade štete, dakle, predmet je građanskopravne prirode, pa proizlazi da apelantice uživaju garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

35. Navodi apelantica o kršenju prava na pravično suđenje svode se na tvrdnje da je osporenim odlukama izostala brižljiva i savjesna ocjena dokaza, shodno čemu je povrijeđeno načelo ravnopravnosti u postupku, proizvoljno utvrđeno činjenično stanje i da su proizvoljno primijenjeni relevantni propisi, kao i da obrazloženja osporenih odluka nisu u skladu sa standardima prava na pravično suđenje. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01, i *Aščerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. decembra 2019. godine, stav 23). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituirá redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze

koje su izveli (vidi, Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02, i *Radomilja i drugi protiv Hrvatske*, presuda od 20. marta 2018. godine, stav 150). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila eventualno proizvoljna ili diskriminacijska.

36. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi primijenili pozitivnopravne propise kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda kako u postupku utvrđivanja činjenica, ocjene dokaza, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 26). U kontekstu navedenog Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istakao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje). Također, Ustavni sud, slijedeći praksu Evropskog suda, ukazuje da je prvenstveno na domaćim vlastima, posebno sudovima, da riješe problem tumačenja domaćeg zakonodavstva. U vezi s tim, Evropski sud je istakao da neće postavljati problem tumačenja domaćeg prava od domaćih sudova osim u slučaju očigledne proizvoljnosti, drugim riječima, kada uoči da je primjena prava domaćih sudova bila očigledno pogrešna, ili takva da su izvedeni proizvoljni zaključci i/ili da je uskraćena pravda (vidi, Evropski sud, *Anđelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, tačka 24). Shodno navedenom, Ustavni sud će ispitati da li je u okolnostima konkretnog postupka koji je okončan osporenim presudom Vrhovnog suda došlo do proizvoljne primjene materijalnog i procesnog prava.

37. Dalje, Ustavni sud podsjeća na to da se neće miješati u način na koji su redovni sudovi usvojili dokaze kao dokaznu građu. U vezi s tim, Ustavni sud se neće miješati ni u to kojim dokazima strana u postupku redovni sudovi poklanjaju povjerenje na osnovu slobodne sudijske procjene (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 612/04 od 30. novembra 2004. godine, i Evropski sud, *Doorson protiv Holandije*, presuda od 6. marta 1996. godine, objavljena u Izvještajima broj 1996-II, stav 78).

38. Također, Ustavni sud ukazuje da, prema ustaljenoj praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, postoji obaveza redovnih sudova da obrazlože svoje presude. Ova obaveza, međutim, ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente (vidi, Ustavni sud, odluke br. *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine i *AP 352/04* od 23. marta 2005. godine). Mjera u kojoj ova obaveza postoji zavisi od prirode odluke (vidi, Evropski

sud, *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, Serija A, broj 303-A, stav 29). Evropski i Ustavni sud su u brojnim odlukama ukazali da domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali istovremeno imaju obavezu da obrazlože svoju odluku tako što će navesti jasne i razumljive razloge na kojima su tu odluku zasnovali (vidi, Evropski sud, *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine, aplikacija broj 37801/97, stav 36, i, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj AP 5/05 od 14. marta 2006. godine). Pri tome pravo na obrazloženu presudu dopušta višim sudovima da samo podrže razloge koje su niži sudovi naveli kao obrazloženje, bez potrebe da te razloge ponavljaju (vidi, Evropski sud, *Garcia Ruiz protiv Španije*, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 26, i *Kikabidze protiv Gruzije*, presuda od 16. februara 2022. godine, tačka 62), ukoliko iz okolnosti konkretnog slučaja ne proizlazi da se sud više instance nije bavio bitnim pitanjima u okviru svoje nadležnosti, odnosno da nije jednostavno i bez dodatnog truda prihvatio zaključke do kojih je došao niži sud (vidi, Evropski sud, *Talmane protiv Latvije*, presuda od 13. oktobra 2016. godine, tačka 31).

39. U vezi sa navedenim, Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja osporenih presuda i dostavljene dokumentacije, nasuprot apelacionim navodima, proizlazi da je dokazni postupak u konkretnom slučaju proveden u skladu sa relevantnim odredbama ZPP, odnosno da je prvostepeni sud ocijenio sve dokaze provedene u postupku pred tim sudom kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj povezanosti, te da je osporena presuda donesena nakon tako provedenog postupka. Pri tome Ustavni sud zapaža da je prvostepeni sud, nasuprot mišljenju apelantica, dao dovoljno jasne i argumentirane razloge za svoju odluku da ne prihvati iskaze svjedoka A.Z., A.K., E.R. i A.R. u dijelu u kojem su izrazili svoja mišljenja o ponašanju tužioca izazvanom objavljivanjem njegove fotografije u navedenom udžbeniku, a da u tom kontekstu i u vezi sa postojanjem nematerijalne štete zbog povrede prava ličnosti, ugleda i časti mlđb. tužioca uslijed objavljivanja sporne fotografije u navedenom udžbeniku kao udžbeničkog primjera razrokosti prihvati kao dokaz nalaz i mišljenje vještaka neuropsihijatra kao stručnog lica. Imajući u vidu navedeno, te sadržaj iskaza tih svjedoka i vještaka, interpretiran u osporenoj prvostepenoj presudi, Ustavni sud u vezi sa tim ne nalazi elemente proizvoljnosti, niti povredu principa ravnopravnosti u postupku, naročito uzimajući u obzir da ne proizlazi da je apelanticama u konkretnom postupku onemogućeno da iznesu dokaze u svoju korist. Ustavni sud smatra da iz obrazloženja osporenih presuda proizlazi da su, nasuprot apelacionim navodima, redovni sudovi u osporenim odlukama dali dovoljno jasne, logične i argumentirane razloge za svoju odluku da obavežu apelantice (i trećetuženu) da mlđb. tužiocu na ime naknade nematerijalne štete solidarno isplate novčani iznos od 15.000,00 KM. Dovodeći u vezu

razloge osporenih presuda sa odredbama ZZLP, ZOO i ZPP na koje su se pozvali redovni sudovi u obrazloženjima osporenih presuda, Ustavni sud, nasuprot tvrdnjama apelantica, ne nalazi proizvoljnost u primjeni odredaba tih zakona u konkretnom slučaju. Pri tome Ustavni sud zapaža da je drugostepeni sud u osporenoj presudi razmatrao žalbene navode apelantica, koje u ovom kontekstu, zapravo, ponavljaju i u apelaciji, te da je dao dovoljno jasne, logične i argumentirane razloge za svoj zaključak da su takvi žalbeni navodi neosnovani. Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da su redovni sudovi prilikom donošenja odluke o određivanju visine naknade nematerijalne štete imali u vidu specifične okolnosti zbog kojih je mlđb. tužilac, kao dijete sa posebnim potrebama, na pragu puberteta osjetljiviji na reakcije drugih. Ustavni sud ukazuje da iz odredaba člana 200. ZOO i člana 127. ZPP proizlazi da je visina naknade, zapravo, determinirana činjenicama svakog konkretnog predmeta i da sud treba da izvrši njenu konkretizaciju. Dovodeći u vezu navedeno sa obrazloženjem osporenih presuda, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi naknadu nematerijalne štete u visini preciziranoj u izreci prvostepene presude dosudili upravo imajući u vidu specifičnost okolnosti konkretnog slučaja, pri čemu iz obrazloženja osporenih presuda ne proizlaze elementi proizvoljnosti u primjeni relevantnih propisa (ZOO i ZPP) u ovom dijelu, nasuprot mišljenju apelantica. U vezi sa navodima apelantica da spornu fotografiju nisu preuzele sa portala www.dobro.ba, već da je drugoapelantica spornu fotografiju pronašla na Internetu i da ta fotografija nije bila zaštićena autorskim pravima, Ustavni sud smatra da su ovi navodi svakako irelevantni za drugačije odlučenje u konkretnom slučaju s obzirom na to da su i redovni sudovi utvrdili da ta fotografija ne predstavlja autorsko djelo, već lični podatak i da je ta fotografija nesporno preuzeta sa Interneta i korištena u navedenom udžbeniku bez odobrenja roditelja mlđb. tužioca.

40. Dakle, imajući u vidu sve navedeno, te uzimajući u obzir činjenična utvrđenja i relevantne odredbe propisa na kojima su redovni sudovi temeljili osporene odluke i obrazloženja koja su dali u vezi s tim, a koja su u skladu sa standardima prava na pravično suđenje, Ustavni sud smatra da u osporenim odlukama nema elemenata koji bi ukazivali na proizvoljnost u postupanju i primjeni relevantnih propisa. U takvim okolnostima nema uvjeta da Ustavni sud, u smislu navedenih stavova Evropskog suda i Ustavnog suda, svojim tumačenjem zamijeni dato tumačenje redovnih sudova u osporenim odlukama.

41. S obzirom na navedeno Ustavni sud smatra da nije došlo do povrede prava apelantica na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

Pravo na efektivni pravni lijek

42. Apelantice smatraju da im je osporenim odlukama povrijeđeno i pravo na efektivni pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. Ustavni sud ukazuje da apelantice nisu eksplicitno navele u vezi sa kojim pravima smatraju da postoji kršenje prava iz člana 13. Evropske konvencije. Međutim, iz apelacije se može zaključiti da se navodi o kršenju ovog prava dovode u vezu sa pravom na pravično suđenje. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da su apelantice imale mogućnost i da su koristile zakonom propisane pravne lijekove u predmetnom postupku. Dalje, Ustavni sud zapaža da je Kantonalni sud u postupku povodom žalbe razmotrio navode apelantica koje je ocijenio kao bitne, a da činjenica da korišteni pravni lijek nije rezultirao uspjehom ne može voditi zaključku o nepostojanju ili nedjelotvornosti pravnih lijekova, pa Ustavni sud zaključuje da su navodi apelantica o povredi prava na efektivni pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije, također, neosnovani.

Pravo na imovinu

43. Apelantice smatraju da im je osporenim odlukama povrijeđeno i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da se tvrdnje apelantica o kršenju ovog prava, u suštini, zasnivaju na istim navodima koje su istakle u vezi s pravom na pravično suđenje, odnosno na navodima o proizvoljno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni materijalnog i procesnog prava, koje je Ustavni sud već elaborirao u prethodnim tačkama ove odluke i za koje je zaključio da su neosnovani. S obzirom na to Ustavni sud smatra da su navodi apelantica o kršenju prava iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, također, neosnovani.

VIII. Zaključak

44. Ustavni sud zaključuje da nije došlo do povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je nakon provedenog dokaznog postupka prvostepeni sud ocijenio dokaze i utvrdio činjenice, te donio odluku kojom je obavezao apelantice da tužiocu na ime naknade nematerijalne štete (zbog povrede prava ličnosti, ugleda i časti uslijed objavljivanja fotografije mlđb. tužioca uz pojam strabizam/razrokost u udžbeniku „Biologija“ za 9. razred devetogodišnje osnovne škole iz 2013. godine, izdavača prvoapelantice i autora drugoapelantice i trećetužene) solidarno isplate novčani iznos od 15.000,00 KM, koja je potvrđena odlukom drugostepenog suda. Pri tome ti sudovi su dali dovoljno jasna i argumentirana obrazloženja za te odluke, u skladu sa standardima prava na pravično suđenje, iz

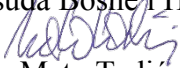
kojih ne proizlazi proizvoljnost u utvrđivanju činjeničnog stanja i primjeni relevantnih odredaba materijalnog i procesnog prava.

45. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije u vezi s pravom na pravično suđenje, budući da su apelantice imale mogućnost i da su koristile pravne lijekove koji su im bili na raspolaganju u predmetnom postupku.

46. Ustavni sud, također, zaključuje da nema povrede prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju kada apelantice navode o kršenju tih prava zasnivaju na proizvoljno utvrđenom činjeničnom stanju, proizvoljnoj primjeni materijalnog i procesnog prava, a Ustavni sud je utvrdio da nije bilo proizvoljnosti u tom pogledu.

47. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

48. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Mato Tadić